

Contribuția entomologilor maghiari la cunoașterea faunei de coleoptere din Transilvania de la început până la 1913. I.

Adalbert BALOG

Summary

The hungarian entomologist contributions to the knowledge of coleopterological fauna from Transilvania from beginning to 1913. Part I.

The hungarian entomologist's contribution concerning the coleopterological fauna in Transylvania is significant. The most studied areas were the Mehadia area, the Detunata-Mountain, the Harghita-Mountains, the Retezat and Bucegi-Mountains, the Transilvanian Plain, Tășnad area and the Arieș Valley.

Many new species from Transilvania or from science was recorded and described from these areas.

These collections are deposited in Natural History Museum from Budapest, Hungary, and together with this article give one useful information about the coleopteran fauna from Transylvania.

Keywords: Bibliography, Coleoptera, Transilvania, Mehadia, Hargita, Detunata, Retezat, Bucegi, Tășnad area, Arieș valei.

Contribuția entomologilor maghiari la cunoașterea faunei de insecte din Transilvania a fost și este însemnată. Multe dintre aceste lucrări sunt greu accesibile specialiștilor din România și din acest motiv sunt adesea neglijate, totuși ele conțin informații foarte valoroase arătând începuturile entomologiei din Ungaria respectiv din Transilvania.

Sper că aceste date vor fi de folos pentru specialiștii care sunt preocupați de coleoptere, și care doresc să cunoască primele date referitoare la aceste familii din Transilvania.

Primele date referitoare la coleopterele din Transilvania aparțin lui LINNÉ, care în anul 1757 menționează câteva locuri de colectare din Carpați (Alpii Ardealului).

Colecțiile și cercetările aprofundate au început în secolul XIX-lea, când entomologi maghiari din Muzeul Național al Ungariei din Budapest, respectiv germani de la Muzeul Brukenthal Sibiu, au început studiile în câteva zone, de atunci bine cunoscute faunistic din Transilvania.

Rezultatele cercetătorilor maghiari din această perioadă au fost publicate în revistele "Studii de Matematică și Științele Naturii" (Matematikai és Természettudományi Közlemények), respectiv în "Publicații Entomologice" (Rovartani Közlemények).

Aceste sunt păstrate în biblioteca Depozitului Zoologic al Muzeului Științelor Naturi din Budapesta. De asemenea am găsit numeroase date încă nepublicate, unele sub forme de manuscrise, în Depozitul Botanic al muzeului, multe dintre ele sunt doar simple observații, fragmente de jurnal sau chiar sfaturi ale celor care au fost în zonele respective către cei care urmau să facă colectări în Ardeal.

În continuare aş dori să prezint în ordine cronologică lucrările și manuscrisele găsite referitoare la fauna de coleoptere din Ardeal. Din cauza lipsei din bibliotecă a unora dintre numerele revistelor menționate, multe articole au fost involuntar omise. Aceste lipsuri vor fi completate în partea 2-a și 3-a din seria acestui articol.

Semnificația entomologică a unor zone, respectiv relația populației cu coleopterele se poate observa și din faptul că multe localități în această perioadă poartă numele derivate de la "coleoptere" cum ar fi "Bogárfalva" din județul Harghita, "Bogártelke" din județul Cluj, sau sunt denumite după o oarecare specie ca "Cserebok" (jud. Somogy din Ungaria), "Böde", "Bödeháza" (denumirea populară a coccinelor din jud. Zala, Ungaria).

Cele mai frecventate zone de colectare erau în general zonele muntoase ca Valea Cernei (Mehadia), Muntele Detunata, Munții Harghitei, Munții Retezat, Munții și peșterile din zona Bihorului dar și Câmpia Transilvaniei, zona Tășnadului (Satu-Mare), valea Arieșului, etc.

Deja în 1830 FRIVALDSZKY în jurnalul lui "Diarium, Jurnalul drumului la Mehadia în anul 1830" (Diarium, Napló Köneve a mehdaiá utnak, 1830dik Esztendőben) (FRIVALDSZKY 1830) dă câteva sfaturi folositoare pentru András FÜLE care urma să viziteze zona Mehadii. De asemenea menționează câteva locuri de colectare ale unor specii. Toate acestea sunt descrise sub titlul: "Reguli și notițe speciale referitoare la unele specii în general" (jurnal sub formă de manuscris nepublicat până în prezent).

Între aceste sfaturi FRIVALDSZKY descrie pe lângă programul unei zile de colectare, instrumentul de colectare și locurile de chirie și chiar ghidul care cunoaște cel mai bine zona respectivă: "În fiecare zi trebuie să te trezești devreme, la ora 5 dimineața să fi pe teren. Toate instrumentele să le ai pregătite la tine, îngrijite și întreținute. Peste noapte să stai în acele zone unde zboară noctuidele (senso largo). În casa unde găsești chirie peste noapte, toate lucrurile să pui la un loc ca să găsești mai ușor ce ai nevoie. Niciodată ziua să nu dormi, și ai grija la instrumentele de colectare..."

După acestea dă unele sfaturi referitor la "zonele unde zboară raritățile frumoase": "În data de 29 iunie merită să vizitezi zona băilor pentru colectarea unor specii mai comune. În 30 dacă iarbă este deja cosită să soliciti pe Janco Crudu din Mehadia care te va conduce în acea zonă unde se găsesc *Myas chalybaeus* și *Abax schüppeli*. În 1 sau 2 iulie să mergi la Illian sau la Roxalana unde găsești *Icarus* și *Pandora*...etc."

(29dikbe: A Fürdő vidékinél járnál, klopfölnál és némi apróságokat fogdosnál. 30dikbe: Ha már a fű le van kaszálva, valami Janco Crudu nevezetű vezető vennél fel Mehádiában és elvezetne azon helyre ahol a *Myas calibeus* gyűn elő és az *Abax súpeli*... Első vagy második Juliusban mennél az Illionra és Roxelánára, itten *Icarus* és *Pandora* is repül ezeket jól ősze fognád...)

Aceste fragmente din jurnal reprezintă una dintre primele informații scrise despre activitatea entomologilor maghiari, arătând începuturile entomologice din Ungaria respectiv din Transilvania.

În anii 60 ale secolului XIX. Apar primele lucrări ale lui FRIVALDSZKY în revista "Studii de Matematică și Științele Naturii" unde prezintă speciile colectate din Mehadia (FRIVALDSZKY 1862).

În anii 66, respectiv 67 apar primele lucrări despre anatomia coleopterelor, unde autorii descriu anatomia și funcția diferitelor organe interne și externe ale speciilor mai comune.

Lucrările sunt ilustrate cu desene sugestive și sunt însoțite de liste sistematice actualizate pentru vremea respectivă. Toate acestea sunt ilustrate și prin desene, respectiv este dată și lista sistematică a coleopterelor (A Téhelyróptük rendszertana és nevezéktana) (FRIVALDSZKY 1867).

În anii 80 apar primele lucrări despre coleoptere dăunătoare în revista "Publicații Entomologice" (Rovartani Közlemények). În anul 1884 BIRÓ Lajos publică o lucrare despre *Bosrtrichus dispar* (Scolitidae) dăunător al prunului din zona Tășnadului (Satu-Mare) (BIRÓ 1884). Tot în acești ani Dr HORVÁTH Géza publică o lucrare despre carabidele fitofage (HORVÁTH 1884) iar PISE Cornél dă o listă despre speciile de insecte dăunătoare din județul Maramureș (PISE 1884). Tot în 1884 POLASZKI Emil publică lucrarea "Date pentru cunoașterea faunei de Coleoptere din Carpații Ardealului", de unde descrie specia *Rizophagus aeneus* (Rizophagidae) (POLASZKI 1884).

BIRÓ Lajos în 1885 publică în 2 lucrări excursia din Pop Iván, anexând și lista de specii ale coleopterelor colectate de el (BIRÓ 1885a, b).

Tot în acești ani POSZLOVSZKY József publică lucrarea despre modul de viață, respectiv daunele produse de specia *Carabus bifasciatus* Ol. (Carabidae) din Ardeal (POSZLOVSZKY 1885).

În 1897 apare prima lucrare mai voluminoasă și complexă elaborată de ABAFI Ajgner Lajos sub titlul de "Prima Operă de entomologie din țară" (Első hazai entomológiai mű), încercând să prezinte toate speciile de insecte cunoscute de pe teritoriul Ungariei, dând și locurile de colectare ale speciilor (ABAFI 1897). Tot în 1897 MERKL Ede publică o lucrare despre viața entomologului KENDERESSY Dénes, cel care a descris speciile *Anophthalmus merklii* și *Anophthalmus budai* din Ardeal (MERKL 1897e). Tot MERKL descrie în acest an specia *Leptura virens* (Cerambycidae) din Retezat (MERKL 1897a), de asemenea publică două lucrări despre fauna de coleoptere din județul Bihor (MERKL 1897b, c) și într-o altă lucrare descrie specia *Anisoplia clypeolis* (Melolonthidae) din zona Orșovei (MERKL 1897d).

DIETL Ernő publică lucrarea "Contribuții la cunoașterea faunei de coleoptere din Ardeal" dând lista speciilor din zonele cele mai cercetate coleoptero logic (DIETL 1897).

HORVÁTH Géza publică lucrarea "O săptămână în Câmpia Transilvaniei" dând lista de coleoptere, heteroptere, cicade respectiv lepidoptere colectate de el (HORVÁTH 1897).

În 1899 apar primele lucrări ale lui CSIKI Ernő sub titlurile: "Coleoptere din europa centrală" (CSIKI 1899c) unde include și Ardealul; "Îmbogățirea faunei de coleoptere din Ungaria" (CSIKI 1899d) unde include speciile noi apărute și descrise din fauna Ungariei respectiv a Ardealului; lucrarea "Speciile de *Orsodacne* din Tară" (CSIKI 1899b) cu referire și la Mehadia; "Speciile de *Donaciinae* ale Ungariei" (CSIKI 1899e) și "Supliment pentru catalogul coleopterelor Ungariei" (CSIKI 1899f) fiecare cu referire la locurile din Ardeal (Mehadia, Harghita, Munții Bihorului, etc.).

Tot în acest an apare la Cluj în revista "Publicații din Medicină și Științele Naturii" (Orvosi és Természettudományi közlemények) lucrarea lui MALÁSZ József despre coleopterele din zona orașului Deva (Déva bogár világá) (MALÁSZ 1899).

În revista "Publicații Entomologice" CSEKI (1900) începe publicarea a unor lucrări care cuprind câte o familie de coleoptere cum ar fi: "Cleridele din Ungaria" (CSIKI 1900b, c) "Endomycetidae din Ungaria" (CSIKI 1900d) "Speciile de *Crioceris* din Ungaria" (CSIKI 1900e) amintind și locurile de colectare din Ardeal.

Tot în acest an CSEKI publică lucrarea despre *Rosalia alpina*, amintind între locuri de "creștere" (termöhely) Munții Bihorului, Mehadia, Piatra Craiului, Detunata (CSIKI 1900a).

În 1901 CSEKI publică date referitoare la familia Aleculidae (CSIKI 1901b) de asemenea apare lucrarea sub titlul "Date noi pentru fauna de coleoptere din Ungaria" (CSIKI 1901c), completând lista cu specii noi colectate pe teritoriul Ardealului. Tot CSEKI, la o conferință de entomologie din 1901 prezintă toate datele de colectare referitoare la coleoptere publicate și cunoscute până la această dată. După un studiu prealabil al colecției de Staphylinidae din Muzeul Național din Budapesta, BERNHAUER publică o monografie despre genul *Leptusa* (Staphylinidae), completând-o cu datele noi de colectare din Ardeal. În această lucrare se prezintă și cheia de determinare pentru identificarea mai exactă a speciilor (BERNHAUER 1901).

În 1902 CSEKI publică lucrarea despre Mordelidele din Ungaria (CSIKI 1902a). Pe lângă aceste lucrări foarte valoroase în rubrica de "recenzii" a revistei "Publicații Entomologice" publică lista speciilor de coleoptere colectate din Mehadia de către Dr. Max BERNHAUER (CSIKI 1902b) iar în volumul următor speciile colectate din Ardeal de către Dr. Karl GANGLBauer (cel care a descris o specie nouă din Hydrophilidae din Câmpia Transilvaniei) (CSIKI 1902c). Interesantă este și lucrarea lui MERKL Ede care descrie o excursie din zona Semenicului, dând și lista speciilor colectate (MERKL 1902).

În rubrica "recenzii" din vol. IX, al revistei "Publicații Entomologice" apare sub semnătura lui CSEKI un scurt articol despre specia *Leptura scutellata var. ochracea* FAUST., o specie caucaziană descrisă prima dată din Ardeal (CSIKI 1902d).

Anul 1903 este anul în care CSEKI publică prima parte a monografiei "Buprestidele din Imperiul Ungar" (A Magyar Birodalom diszborárai), menționând că în volumele următoare va continua și cu monografia altor familiilor (CSIKI 1903a). Tinându-se de cuvânt, încă în același an publică trei lucrări despre familia Cerambycidae din Ungaria (CSIKI 1903b, c, d).

În 1903 ABAFI descrie o excursie de 4 săptămâni în Secuime unde completează lista de specii a coleopterelor din zona "Trei Scaune" (Háromszék), de unde prezintă 117 de specii (ABAFI 1903).

MALÁSZ completează lista speciilor de coleoptere din Retezat (MALÁSZ 1903) iar Dr. ZILAHY Kiss Endre, un medic la Zalău, publică lista coleopterelor din colecția lui personală colectate din zona Zalăului, Hodohului, și din Magyar Goroszló (ZILAHY 1903).

În 1904 CSEKI ERNŐ publică 9 lucrări despre speciile de Cerambycidae din Ungaria, cu referire la locuri de colectare din Ardeal (CSIKI 1904a, b, c, d, e, f, g, h, i). De asemenea publică lucrarea "Date noi pentru fauna de coleoptere din Ungaria" (CSIKI 1904j).

Sub numele lui Dr. SZILÁGYI Zoltán apare lucrarea "Despre fauna iezerelor" (A tengerszemek faunájáról), unde prezintă speciile de Dytiscidae din Retezat (SZILÁGYI 1904).

La o conferință de entomologie BIRÓ LAJOS prezintă fauna peșterilor din Munții Bihor.

În 1905 CSEKI mai publică încă sase lucrări referitoare la Cerambycidae. Pe lângă datele deja publicate, autorul prezintă noi specii și localitățile de colectare ale acestora (CSIKI 1905a, b, c, d, e, f).

Dr. ZILAHY Kiss Endre publică în alte 6 lucrări fauna de coleoptere din județul Sălaj (ZILAHY 1905b, c, d, e, f, g). O parte din colecția lui a fost cumpărată de către Muzeul Național din Budapesta, și se află în prezent în Depozitul Zoologic al Muzeului.

Este o nouătate ca vol. 3 al revistei "Publicații Entomologice" să apere o revizie în limba germană despre genul *Crepidodera*, care se referă deja la întreaga regiune Palearctică (Revision der Paläactischen Crepidodera-Arten)

În 1906 CSIKI mai publică trei lucrări referitoare la familia Scolitidae (CSIKI 1906a, b, c). În aceași an descrie o specie nouă din familiile Carabidae, anume specia *Carabus hampei* KÜST. var. *méhelyanus* (CSIKI 1906d).

În 1907 și 1908 apar încă câte trei lucrări referitoare la Scolitidae (CSIKI 1907a, b, c; 1908a, b, c). În volumul 5. din "Publicații Entomologice" CSIKI prezintă o listă completă referitoare la fauna de coleoptere din Ungaria cunoscută până la acea dată, (CSIKI 1908d) incluzând și datele din colecții personale și cele ale Muzeului Național. În această lucrare apar foarte des specii și localități de colectare din Ardeal.

În 1909 CSIKI mai publică trei lucrări referitoare la familia Scolitidae, (CSIKI 1909 c, d, e) și referitoare la speciile de *Cleanus* de pe teritoriul Ungariei respectiv a Ardealului (CSIKI 1909 a).

În 1909 apare a doua parte ale monografiei consacrate familiei Buprestidae (CSIKI 1909b), iar a 3-a parte apare în anul următor (CSIKI 1910b). Tot în 1910 apar două lucrări referitoare la familia Scolitidae, respectiv două completări la cunoașterea faunei de coleoptere din Ungaria (CSIKI 1910a, c, d, e).

În 1911 apare o lucrare deosebit de valoroasă, devenită pentru multă vreme o lucrare standard: „Răspândirea coleopterelor din Carpați” (CSIKI 1911a). În această lucrare cu caracter zoogeografic, CSIKI își expune cunoștințele și concepția științifică referitor la fauna de coleoptere din Carpați și regiunile învecinate acestora. Această lucrare este și azi frecvent citată în lucrările faunistice și zoogeografice referitoare la Carpați. Tot el publică încă două lucrări despre genul *Anophthalmus* din Munții Bihorului (CSIKI 1911c, e) și apare partea a 4-a a monografiei despre Buprestidae (CSIKI 1911d).

MIHÓK Ottó descrie o excursie în Munții Bucegi, în care pe lângă enumerarea speciilor în general, descrie și zona, respectiv impresiile sale personale, toate într-un limbaj caracteristic vremii respective (MIHÓK 1911).

În 1912 CSIKI continuă prezentarea faunei din peșterile Bihorului, referindu-se în special la genul *Anophthalmus*, și la genul *Carabus* (CSIKI 1912d, e). Publică partea a 5-a despre Buprestidele Ungariei (CSIKI 1912c) și într-o lucrare descrie din Moldova specia *Otiorhynchus cribosus* (Curculionidae) (CSIKI 1912b).

În 1912 prin lucrarea lui CSIKI și a lui MIHÓK apar noi contribuții la cunoașterea faunei de coleoptere din Transilvania corectându-se unele greșeli din lucrările anterioare (CSIKI 1912a, MIHÓK 1912).

În 1913 numărul publicațiilor coleopterologice scade. Se remarcă însă partea a 6-a referitoare la Buprestidae (CSIKI 1913c) și datele referitoare la coleopterele din Munții Bihor (CSIKI 1913a), respectiv o lucrare despre fauna de coleoptere din Ungariei (CSIKI 1913b).

Se poate adăuga concluziona că în perioada 1830-1913 s-au pus bazele entomologiei faunistice atât în Ungaria cât și în Transilvania. Coleopterologii maghiari au colectat și publicat multe date referitoare la fauna Transilvaniei, unele au valoare istorică fiind greu accesibile entomologilor români actuali. De acea considerăm această prima sinteză utilă coleopterologilor care se ocupă cu studiul acestui grup din România.

Cel mai cunoscut specialist dar și cel mai prolific autor a fost CSIKI, care în perioada menționată publică 73 de lucrări (cca. 285 pagini), dintre care 14 sunt consacrate familiei Cerambycidae, 13 familiei Scolitidae, 6 Buprestidae, 2 Cleridae. În toate aceste lucrări apar importante informații referitoare la Transilvania. Cea mai mare parte din materialul colectat de coleopterologii menționați se află depozitat și păstrat în cadrul Muzeului de Istorie Naturală din Budapesta în afară de colecția lui KUTHY Dezső, care a fost cumpărată de către "Muzeul Național" din Cluj.

Mulțumiri: Adresez mulțumiri colegului Tibor-Csaba VIZAUER pentru ajutorul acordat în prelucrarea bibliografiei din revista "Rovartani Lapok".

BIBLIOGRAFIE

ABAIFI A. L. 1897. Az első hazai entomológiai mű (I.), Rov. Lapok, 4(1): 113-115.

ABAIFI A. L. 1897. Négy hét a Székelyföldön, Rov. Lapok, 10(1): 155-185.

BIRÓ L. 1884. Szilvafát pusztító bogarak, Rov. Lapok, 1(1): 21-25.

BIRÓ L. 1885a. Kirándulás Pap-Ivánra (I.), Rov. Lapok, 2(2): 32-36.

BIRÓ L. 1885b. Kirándulás Pap-Ivánra (II.), Rov. Lapok, 2(3): 55-59.

BIRÓ L. 1904. A bihari barlangok faunájáról, Rov. Lapok, 11(12): 211.

- CSIKI E. 1898a. A Magyar bogárfauna gyarapodása, Rov. Lapok, 2(3): 52-56.
- CSIKI E. 1898b. Adatok a Magyar Coleoptera-faunához (I.), Rov. Lapok, 2(5): 99-102.
- CSIKI E. 1898c. Adatok a Magyar Coleoptera-faunához (II.), Rov. Lapok, 2(6): 115-118.
- CSIKI E. 1898d. Új Coleoptera fajok hazánk faunájában, Rov. Lapok, 2(2): 40-42.
- CSIKI E. 1899a. A Magyar bogárfauna Gyarapodása, Rov. Lapok, 6(1): 55-61.
- CSIKI E. 1899b. Hazánk Orsodachne-féléi, Rov. Lapok, 5(5): 92-95.
- CSIKI E. 1899c. Közép Európa bogarai, Rov. Lapok, 5(2): 40-41.
- CSIKI E. 1899d. Közép Európa bogarai, Rov. Lapok, 5(9): 180-182.
- CSIKI E. 1899e. Magyarország Donaciinái, Rov. Lapok, 5(7): 138-141.
- CSIKI E. 1899f. Póték a Magyar bogárkatalógushoz, Rov. Lapok, 5(10): 108-112.
- CSIKI E. 1900a. A havasi cincériről, Rov. Lapok, 7(5): 100-102.
- CSIKI E. 1900b. Magyarország Cleridái, Rov. Lapok, 7(6): 117-124.
- CSIKI E. 1900c. Magyarország Cleridái, Rov. Lapok, 7(9): 181-184.
- CSIKI E. 1900d. Magyarország Endomictidái, Rov. Lapok, 7(9): 144-151.
- CSIKI E. 1901a. Coleopterológiai jegyzetek, Rov. Lapok, 8(1): 99-103.
- CSIKI E. 1901b. Magyarország Allecuidái, Rov. Lapok, 8(1): 53-60.
- CSIKI E. 1901c. Újabb adatok Magyarország Coleoptera faunájához, Rov. Lapok, 8(1): 160-165.
- CSIKI E. 1902a. Coleopterológiai jegyzetek, Rov. Lapok, 9(1): 35-36.
- CSIKI E. 1902b. Dr Max Bernhauer által gyűjtött fajok Erdélyből, Rov. Lapok 9(1): 174.
- CSIKI E. 1902c. Dr. Karl Ganglbauer Mehádiában gyűjtött fajairól, Rov. Lapok, 9(1): 195-196.
- CSIKI E. 1902d. Magyarország gyászbogarai, Rov. Lapok, 9(1): 45-51.
- CSIKI E. 1903a. Coleopterológiai jegyzetek, Rov. Lapok, 10(1): 125-127.
- CSIKI E. 1903b. Magyarország Cerambycidái (VI.), Rov. Lapok, 10(1): 181-183.
- CSIKI E. 1903c. Magyarország Cerambycidái (VII.), Rov. Lapok, 10(1): 200-207.
- CSIKI E. 1903d. Magyarország Cerambycidái (V.), Rov. Lapok, 10(1): 161-166.
- CSIKI E. 1904a. Magyarország Cerambycidái (VIII.), Rov. Lapok, 11(2): 35-38.
- CSIKI E. 1904b. Magyarország Cerambycidái (X.), Rov. Lapok, 11(4): 79-83.
- CSIKI E. 1904c. Magyarország Cerambycidái (XI.), Rov. Lapok, 11(3): 56-60.
- CSIKI E. 1904d. Magyarország Cerambycidái (XI.), Rov. Lapok, 11(5): 98-104.
- CSIKI E. 1904e. Magyarország Cerambycidái (XII.), Rov. Lapok, 11(6): 122-123.
- CSIKI E. 1904f. Magyarország Cerambycidái (XIII.), Rov. Lapok, 11(7): 135-144.
- CSIKI E. 1904g. Magyarország Cerambycidái (XIV.), Rov. Lapok, 11(8): 166-170.
- CSIKI E. 1904h. Magyarország Cerambycidái (XV.), Rov. Lapok, 11(9): 187-190.
- CSIKI E. 1904i. Magyarország Cerambycidái (XVI.), Rov. Lapok, 11(10): 208-210.
- CSIKI E. 1904j. Új adatok Magyarország bogárfaunájához, Rov. Lapok, 11(1): 4-8.
- CSIKI E. 1905a. Magyarország Cerambycidái (XIX.), Rov. Lapok, 12(3): 61-64.
- CSIKI E. 1905b. Magyarország Cerambycidái (XVII.), Rov. Lapok, 12(1): 14-16.
- CSIKI E. 1905c. Magyarország Cerambycidái (XVIII.), Rov. Lapok, 12(2): 36-38.
- CSIKI E. 1905d. Magyarország Cerambycidái (XX.), Rov. Lapok, 12(4): 81-83.
- CSIKI E. 1905e. Magyarország Cerambycidái (XXI.), Rov. Lapok, 12(7): 147-151.
- CSIKI E. 1905f. Magyarország Cerambycidái (XXII.), Rov. Lapok, 12(8): 163-165.
- CSIKI E. 1905g. Újabb adatok Magyarország bogárfaunájához, Rov. Lapok, 12(5-6): 189-200.
- CSIKI E. 1905h. Újabb adatok Magyarország bogárfaunájához, Rov. Lapok, 12(7): 177-179.
- CSIKI E. 1906a. Magyarország szú-féléi (III.), Rov. Lapok, 13(7): 154-156.
- CSIKI E. 1906b. Magyarország szú-féléi (IV.), Rov. Lapok, 13(8): 170-174.
- CSIKI E. 1906c. Magyarország szú-féléi (VI.), Rov. Lapok, 13(10): 108-112.
- CSIKI E. 1906d. Új *Carabus* a Csík-völgyéből (*Carabus Hampei Küst. var. Méhelyanus*), Rov. Lapok, 13(8): 175.
- CSIKI E. 1907a. Magyarország szú-féléi (IX.), Rov. Lapok, 14(8): 176-178.
- CSIKI E. 1907b. Magyarország szú-féléi (VII.), Rov. Lapok, 14(1-2): 7-10.
- CSIKI E. 1907c. Magyarország szú-féléi (VIII.), Rov. Lapok, 15(7): 153-157.
- CSIKI E. 1908a. Magyarország szú-féléi (XI.), Rov. Lapok, 15(1-2): 35-39.
- CSIKI E. 1908b. Magyarország szú-féléi (XII.), Rov. Lapok, 15(3-4): 88-90.
- CSIKI E. 1908c. Magyarország szú-féléi (XIII.), Rov. Lapok, 15(5-6): 129-130.
- CSIKI E. 1909a. Cleonus-fajaink, Rov. Lapok, 16(5-6): 66-75.

- CSIKI E. 1909b Magyarország Buprestidái (I.), Rov. Lapok, 16(11-12): 161-184.
- CSIKI E. 1909c. Magyarország szú-féléi (XIV.), Rov. Lapok, 16(1): 9-10.
- CSIKI E. 1909d. Magyarország szú-féléi (XV.), Rov. Lapok, 16(2): 26-29.
- CSIKI E. 1909e. Magyarország szú-féléi (XVI.), Rov. Lapok, 16(5-6): 79-81.
- CSIKI E. 1909f. Újabb adatok Magyarország bogár-faunájához, Rov. Lapok, 16(1): 3-6.
- CSIKI E. 1910a. Adatok Magyarország bogár-faunájához, Rov. Lapok, 17(3-4): 57-59.
- CSIKI E. 1910b. Magyarország Buprestidái (II.), Rov. Lapok, 17(2): 17-22.
- CSIKI E. 1910c. Magyarország szú-féléi (XIX.), Rov. Lapok, 17(5-8): 117-120.
- CSIKI E. 1910d. Magyarország szú-féléi (XX.), Rov. Lapok, 17(10): 151-153.
- CSIKI E. 1910e. Új Carabidák Magyarország faunájából, Rov. Lapok, 17(5-8): 114-117.
- CSIKI E. 1911a. A bogarak elterjedése a Kárpátokban, Rov. Lapok, 18(10-11): 145-157.
- CSIKI E. 1911b. Adatok Magyarország bogár-faunájához, Rov. Lapok, 18(4): 55-58.
- CSIKI E. 1911c. Hárrom új vak bogár a bihari barlangokból, Rov. Lapok, 18(9): 137-141.
- CSIKI E. 1911d. Magyarország Buprestidái (III.), Rov. Lapok, 18(10-11): 162-170.
- CSIKI E. 1911e. Új vak bogarak a bihari barlangokból, Rov. Lapok, 18(7): 105-110.
- CSIKI E. 1912a. Adatok Magyarország bogár-faunájához, Rov. Lapok, 19(6-8): 116-120.
- CSIKI E. 1912b. Az *Otiorhynchus cribosus* Moldvából, Rov. Lapok, 19(9): 138.
- CSIKI E. 1912c. Magyarország Buprestidái (IV.), Rov. Lapok, 19(9): 135-137.
- CSIKI E. 1912d. Új barlangi Carabidák, Rov. Lapok, 19(2-3): 18-20.
- CSIKI E. 1912e. Új vak bogarak a Bihar-hegységből, Rov. Lapok, 12(10-12): 156-167.
- CSIKI E. 1913a. A Bihar-hegység Anophthalmusai, Rov. Lapok, 20(7-8): 114-118.
- CSIKI E. 1913b. Adatok Magyarország bogárfaunájához, Rov. Lapok, 20(9-10): 159-162.
- CSIKI E. 1913c. Magyarország Buprestidái (5.), Rov. Lapok, 20(9-10): 156-159.
- DAVID J. 1905. Revision der Palearktischen Crepidodera-Arten, Rov. Lapok, 12(3): 66.
- DIETL E. 1897a. Adatok Erdély bogárfaunájához, Rov. Lapok, 4(1): 80-82.
- DIETL E. 1897b. Jelezmő magyarországi coleopterák, Rov. Lapok, 4(1): 180.
- FRIVALDSZKY I. 1862. Entomológiai közlemények, Matematikai és Természettudományi Közlemények, 2.
- FRIVALDSZKY I. 1867. A Magyarországi Téhelyröptük (Coleoptera) műszó magyarázata rövid bion- és élettani ismertetésel, 3 táblával, Matematikai és Természettudományi Közlemények, 5: 1-99.
- HORVÁTHI G. 1884. Növényevő futrinkák, Rov. Lapok, 1(1): 233-234.
- HORVÁTHI G. 1898a. Egy hét az erdélyi mezőségen (I.) Rov. Lapok, 2(1): 1-7.
- HORVÁTHI G. 1898b. Egy hét az erdélyi mezőségen (II.) Rov. Lapok, 2(2): 23-27.
- JABLONOWSKY J. 1897. A barlangi álltok, Rov. Lapok, 4(1): 59-61.
- LÓSI J. 1904. Az erdei cserebogár elterjedése Magyarországon, Rov. Lapok, 11(10): 204-208.
- MALÁSZ J. 1898. Új adatok Erdély faunájához, Rov. Lapok, 2(2): 43.
- MALÁSZ J. 1900. Erdély bogárfaunájáról, Rov. Lapok, 7(1): 12-14.
- MALLÁSZ J. 1903. Adatok a Retyezát faunájához, Rov. Lapok, 10(1): 79-85.
- MERKL E. 1897a. A *Leptusa virens* fajról, Rov. Lapok, 4(1): 89-90.
- MERKL E. 1897b. Adatok a Bihar-hegység bogárfaunájához (I.), Rov. Lapok, 7(1): 186-189.
- MERKL E. 1897c. Adatok a Bihar-hegység bogárfaunájához (II.), Rov. Lapok, 7(1): 207-210.
- MERKL E. 1897d. Az *Anisoplia Clipeolis* Orsováról, Rov. Lapok, 4(1): 134.
- MERKL E. 1897e. Két kihaló bogárfaj, Rov. Lapok, 4(1): 127-128.
- MERKL E. 1902f. Szemenik környéki kirándulások, Rov. Lapok, 9(1): 11-16.
- MIHÓK O. 1911a. Adatok Magyarország Coleoptera-faunájához, Rov. Lapok, 17(2): 25-28.
- MIHÓK O. 1911b. Entomológiai kirándulás a Bucsecsben, Rov. Lapok, 18(7): 100-115.
- MIHÓK O. 1911c. Új Anophthalmus fajok Magyarország faunájában, Rov. Lapok, 18(9): 135-137.
- MIHÓK O. 1912. Adatok Magyarország Coleopterafaunájához, Rov. Lapok, 19(6-8): 116-120.
- PASZLAWSZKY J. 1885. A *Carabus bifasciatus* életmódján és kártetele hazánkban, Rov. Lapok, 2(11): 232-238.
- PÍSE C. 1885. Máramaros megyében előforduló káros rovarokról, Rov. Lapok, 1(I): 223-225.
- POLÁNSZKY E. 1884. Adatok az erdélyi Kárpátok bogárfaunájához, Rov. Lapok, 1(1): 257-258.
- SZILÁGYI Z. 1904. A tengerszemek faunájáról, Rov. Lapok, 11(6): 119.
- SZILÁGYI Z. 1907. Rovartani jegyzetek és megfigyelések I. Coleoptera, Rov. Lapok, 14(3-4): 65-68.
- SZOMBATHY K. 1911. Adatok a magyarországi Elateridák ismeretéhez, Rov. Lapok, 18(8): 113-125.

- VÁNGEL J. 1906. Adatok Magyarország rovar faunájához, IV. Coleoptera (Bogarak), 13(1):10-42.

ZILAHII KISS E. 1905a. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (I.), Rov. Lapok, 12(1): 16-18.

ZILAHII KISS E. 1905b. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (II.), Rov. Lapok, 12(2): 29-32.

ZILAHII KISS E. 1905c. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (III.), Rov. Lapok, 12(3): 53-56.

ZILAHII KISS E. 1905d. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (IV.), Rov. Lapok, 12(4): 78-80.

ZILAHII KISS E. 1905e. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (V.), Rov. Lapok, 12(5-6): 96-100.

ZILAHII KISS E. 1905f. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (VI.), Rov. Lapok, 12(7): 135-138.

ZILAHII KISS E. 1905g. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (VII.), Rov. Lapok, 12(8): 172-178.

Adalbert BALOG,
Universitatea Szent Istvan,
Catedra de Entomologie,
str. Ménesi 44, 1117 Budapest,
Ungaria.

Ungaria. An 1997 címszó a magyarországi közigazgatásban használt kifejezés, amelyet az országban a közigazgatási szervek által használtanak.

Primit la redacție / Received: 6.04.2000
Acceptat / Accepted: 7.04.2000

Apărut / Printed: 28.04.2000